

A „racionalizált mesterség“

A mai divatos idő a mi mesterségünket is kikezdte és azt racionalizálta. Hogy ez mekkora változást okozott előnyére vagy hátrányára ennek az iparnak, elmondok róla egyet-mást.

Régen, ha valaki nyomdászinasnak ment, az annyit jelentett, hogy kedve is volt hozzá. Egy kis lenézésben volt ugyan része, de mert az első percben átérezve elhatározásának önállóságát, megszerette ezt a mesterséget, a gúnyolódókkal pedig mitsem törődve iparkodott alkalmazkodni az új helyzethez. Szabad ideje nem volt nagyon sok a munkaidőn túl, mert számára nem lévén meghatározva a munkaidő, annyit dolgozhatott, amennyit csak elbírt. A szülők, többnyire egyszerű, szegény emberek, csodálkozva figyelték gyermekük lelki fejlődését, amit onnan vettek észre, hogy az új inas ismeretköre napról napra bővült.

Ma, ha jó összeköttetése van a szülőnek és talál egy „műintézetet“, ahol fia a nyomdászmesterséget megtanulhatja, nem mulasztja el már az első kérdések között afelől érdeklődni, hogy mennyi lesz a fia fizetése és hány órát fog naponta dolgozni. Bevallja őszintén, hogy fiának még nincs nagy kedve mesterséget tanulni, de majd megszereti, hiszen kezdettől fogva fizetést kap és ami a fő: munkaideje is rövid. Munkaidején túl szabad s így kedvteléseinek is eleget

tehet. Hogy felszabadulása után mi lesz vele, azzal egyelőre szü-
lője se törődik, mert az még nagyon messze van.

Régen az inasgyereket felszabadulása után természetesen szívesen tartották vissza, mert a nyomdában tökéletes helyismerettel bírt, tisztelte idősebb munkatársait, akik mesterségbeli előrehaladásában készséggel álltak rendelkezésére, magaviseletével pedig példaadó volt.

Ma az ifjú, tanulóéveinek kínos elszenvedése után belép a szakmunkások egyenrangúságába, továbbképzésre ritkán gondol, az idősebbek tanácsát csak fenntartással fogadja; kondíciója egy esztendőre biztosítva van; nincs tehát akadálya, hogy, saját belátása szerint, a kor szellemének megfelelően gyarapítsa ismereteit a politika, a szórakozás és főleg a sport körül csoportosuló, a nyomdászmaster-séget kiegészítő oldalágakban.

Régen a fiatal nyomdászsegéd szakmájának minden ágazatát sietett, idejéhez képest, elsajátítani. A magyar nyelv irodalmi és nyelvtani tökéletes ismerete mellett legalább egy idegen nyelvet tanult meg. Ezenkívül képezte magát a nyomdászatban lépten-nyomon előforduló latin, görög, héber, esetleg matematikai és fizikai munkák helyes szedésében. Próbált táblázatot beosztani, címlapot összeállítani; olvasott kéziratot, sokszor az is megtörtént, hogy a kéziratot hazavitte, otthon próbált megbirkózni vele, s ha fáradozását siker koronázta, arról másnap beszámolt, örömmel közölte érdeklődő társaival észleleteit. Így a munka könnyebben ment, az idő munkaközben repült s nem únta agyon magát az előtte fekvő, számára értelmetlen kézirat miatt; mindegy volt, hogy milyen természetű munka jutott a számára, hiszen mindegyiket egyaránt ismerte és mert szeretettel végezte, tanult is belőle. Leselkedett a géptermi munkák felé. Vitába bocsátkozott a gépmester szaktársaival és próbálta őket megérteni. Nem hagyta nyugton a betüöntés, a könyvkötészet és sok minden egyéb sem.

Ma idegességgel járó sóhajtás minden munkaváltozásnál. Lótásfutás a korrektorokhoz. Nincs előzetes áttekintési alap. Minden mozdulaton ott a nyoma a napi gondok nyomasztó súlyának. Ha szombaton nem mondanak fel, úgy még három hétig tart a kondíció! Ez régen is így volt, de ma ennek sokkal súlyosabb jelentősége van.

Régen a mesterségét szerető szedő könyvtárakba járt, kereste a nagyvilág folyóiratait, talált benne böngésznivalót úgy alaki, mint tartalmi szempontból. Híres emberek életrajzait boncolgatta, tör-

ténelmi részleteket figyelt, a számára érdekes adatokat sokszor fel is jegyezte. Igyekezett az abszolút szépet és jót felismerni, ezáltal művelte magát s így fokozta önbizalmát. Örömmel járt különböző ismeretterjesztő előadásokra, mert már azokat ezekután meg is értette.

Ma mindez alig érdekli a nyomdászt, ehhez már nincs semmi kedve, nem olyan a környezete és sok a baja! Túlműveltnek érzi magát s mint valami meg nem értett nagyság, valamilyen elvont túlvilági szellemiség, minden iránt indolens, ami nem szemhízaló, nem sport, vagy ami nem nyujt vagy nem ígér közvetlen kellemest. Pedig ha ezt a nemtörődömségét komolyirányú érdeklődéssel cserélné fel és az általános, kötelező műveltségen kívül is kiegészítené önmagát, megtalálná a helyes középutat és komoly szakképzett munkás létére talán nem cserélné annyi kondíciót. Ilyen felkészültség mellett kevesbedne azok száma, akik mesterségüket egy életen át sem képesek elsajátítani, terhükre vannak önmaguknak, a szervezetüknek és a munkaadónak egyaránt.

Régen a munkaidő 10—12 óra volt, folyt is a harc a „nyolc óra munka, nyolc óra szórakozás és nyolc óra alvásért“ éjjel-nappal.

Ma 6 óra a munkaidő, de mintha már ez is sok volna. Nehéz a munkaidő végét kivárni, a jól végzett munka örömteli érzése a mai gondterhes időkben nem hevítheti a munkahelyükről sietve távozókat. *Régen* rabszolga volt a nyomdász, de a viatikumkönyv segítségével beutazta az egész világot és mindenütt szívesen látott vendég volt. Minden külföldi nagyvárosban megragadt egy-egy magyar nyomdász, mestersége és nemzete dicsőségére. Ha pedig világjárásából hazajött, nem győzte tapasztalatainak értékesítését. Idézem Schwarz Ede Illés szaktárs nyomdásztsága ötvenéves jubileuma alkalmából kiadott életrajzát:

„Schwarz Ede Illés 1868 ápr. 11-én Budapesten született. Iskolái elvégzése után, 1881 július 18-án mint szedőtanoncot a Franklin-Társulat nyomdájába szerződttették, ahol felszabadulása után még négy évig maradt. Már mint fiatal szedő főképpen török, görög stb. nyelvű munkák szedésével foglalkozott. Szakmai képességeinek tökéletesítése végett csakhamar vándorútra kelt. Bejárta Morvaországot, Sziléziát, Poroszországot, Dániát és Bajorországot. Nürnbergben sikerült is állást kapnia. Dolgozott még ezenkívül Ausztria egyes nagy nyomdáiban. Külföldről hazatérve ismét a Franklin-Társulathoz került, de állását nemsokára otthagya a MÁV jegynyomdájánál kapott alkalmazást, melyet három éven keresztül töltött be. Azután még a Hornyánszky-nyomdában dolgozott, ahonnan szakmabeli kiindulópontjára, a Franklin-Társulathoz került vissza, ahol immár egyfolytában való 38 évi munkálkodás után elérte nyomdai munkásságának ötvenedik fordulóját. — Az élet legtöbb területén ötvenéves munkásságról beszélni sem lehet. Leg-

több ember 65 éves korában már az enyészet küszöbén áll. A nyomdász ebben az életkorban, ötvenévi munkálkodás után éri el — ha a sors kegye megadja neki — élete tetőpontját. Aki a hányt-vetett munkássorson keresztül idáig el tudott jutni, az bizonyosságát adta életerejének, lelki emelkedettségének. Az méltán megérdemli embertársai becsülését és szeretetét...“

Ma szabadok vagyunk, de vidéki nyomdászra nem kerül sor Budapesten és viszont, arról nem is szólva, hogy csonka országunk határán túl határozottan nincs számunkra hely.

Régen „éhbérért“ dolgozott a nyomdász, de megélt.

Ma finom mérlegek segítségével osztják számára az életet, hogy tévedések ne legyenek, de nyomorog.

Ide jutott a világ legszebb mestersége!

Előre látom ennek a nagymérvű változásnak, jobban mondvá, egyirányú „amerikanizálódásnak“ a következményeit: Nem lesz szükség tökéletes szakemberre, mert a többség nemtörődősége fogaskerék-és napszámos-viszonylatot teremt a nagy egyenlőség lobogója alatt, a mai racionalizált élet mellett.

Ha azonban tudatára ébredünk annak, hogy a nyomdászmesterségnek nagyobbik felét, amíg a világ — világ lesz, csak egész emberi tudással lehet végezni, akkor segítsen bennünket ez az erő és iparkodjunk ezt tökéletesen elsajátítani, hogy ne legyen Molnár Ferenc írónak ama mondásában igaza, amely szerint: „*senki sem kerül el a pokol tüzét, csak az egyik rövidebb, a másik hosszabb ideig kondicionál benne*“.

Ne legyen nekem igazam!

Állandóan nagy raktárt tartunk a grafikai és papíripari szakmákban használatos, világhírű márkájú gyárakból származó gépekből. Az e szakmákban szükséges összes anyagokata legkiválóbb minőségben azonnal szállíthatjuk. Kő- és könyvnyomdai, offset- és mélynyomó festékek, kencék stb. a legkitűnőbb minőségben, a legolcsóbban szerezhetők be cégünknel. Teljes nyomda- és könyvkötőüzemi berendezéseket vállal. Használt gépeket veszés javított állapotban — jótállással — előnyös feltételek mellett elad.

GÉP BETŰ FESTÉK

UNIVERSAL

GRAFIKAI SZAKUZLET R. T.
Budapest, VIII, Rákóczi tér 2
Bejárat a Salétrom uccából
Telefon 34-8-12